

Tas Latweefchu lauschu draugs.

1833. 27. Oktober.

43^{sha} lappa.

Sinna par jaunu grahamtu.

4.

Kad pasaulé reds, ka tee, kas wissi weenlihd's Kristu par sawu lungu un pestitaju nosakka, tak irr ischkirufchees daschadâs tizzibas-beedribâs, kur ar sawadeem eeraddumeem un lifkumeem Deewam kalpo un kur arr' sawadas mahzibas tohp mahzitas, tad prahrigam zilwekam gan grihbahs sinnah, kur un kâ un kapeh; tad schi tahda ischkirschana irr zehlfusees. Mehs nu, kas par Luttera tizzibas beedreem sauzami, noteizam par weenigu tizzibas-grunti tohs swehtus Deewa wahrduš, kas Bihbeles grahamatâ sanemti un no kurreem wissas Kristigas mahzibas ja smekahs: mums jo wairak peenahkâhs wehrâ likt ta Upustula Peetera wahrdu, (1. gr. 3 nod. 15. w.): "Effeet allaschin gattawi us aischildeschanu ikkatram, kas atbildeschanu prassa no tahs zerribas, kas irr eefsch jumis, ar lehnibu un bihjaschanu." Râ nu tahdu atbildeschanu par sawu tizzibu warwehs doht, kad ne sinna, kas tad schis tahds Lutters bija, peh; kurra wahrda muhsu tizzibas-beedriba sauzama, ko winsch mahzijas un kâ winna wahrdi isweikufchees? Par to, ka par schahm leetahm bes sinnas ne palikn, taggad arr' pee Latweefchu laudim irr gahdahs, un tapeh; Latweefchu lauschu draugam preeks irr, ispaust, kahda grahamina par jaunu pee mums drikketa, no kurras par to swehtu Deewa kalpu Lutteru skaidru un pilnigu sinnu marr dabbuht. Prohet, nu pat muhsu pilssehtâ gattawatiikkusi grahamata, kurrai tas wirskafsts:

D. Mahrtinsch Lutters, kâ winsch irr dsihwojis; teem peeminas-swehtkeem, ka Luttera mahziba, — nu jau trihs simts gaddi, — tikke isteikta Augsburgé, 25tâ deenâ Juhni-mehnefi, 1830tâ gaddâ, par gohdu un Latweefchu lautineem par labbu apsihmehts no M. Zihla, wezzaka mahzitaja pee Mahres-basnizas un ohtra peeschedetaja pee zeenigas Basnizas teefas Rihges pilssehtâ. Zurktaht ar ihfeem wahrdeem irr stahstihst, kâ Rihges Kristiga draudse no Rattofu seekahm mahzibahm tappusi schkistihsta. Ohtreureisi eespeesta grahamata. Rihgê, drikkchts pee W. F. Häcker.

1833. 115 lappu pusses 8niffi.

Scho wassaru palikke trihs gaddi, kad muhsu schehligs Reifers wisseem saweem appakschneekeem no Luttera tizzibas patahwe, ihpafchus swehtkus sawâs basnizas

fwehtht par to, fa preeksch 300 gaddeem ta Luttera tizziba, ar fo ta kristiga mahziba no teem toreis peeliktahm leekahm zilweku isdohmaschanahm tikke skaidrota, pirmureisi pilnigi un skaidri tikke isteikta preeksch Wahz-Keisera un Leelkungeem Hugsburgas pilssehtâ. Schi tizzibas isteikschana Wahz-walloodâ tai laikâ jau tikke islaista, un preeksch trim gaddeem arr Latweefchu walloodâ pahrtul-fota un drikketa (diwejâs sawadâs grahmâtâs, Nihgâ un Zelgawâ), tâ fa nu arr Latweefchi sawas Luttera-tizzibas ihstu sinu warr neimtees. Bet to brihd' (preeksch trim gaddeem) Nihgas Mahras-basnizas wezzakais Mahzitajs Tihl par derrigu atradde, ihpaschus stahstus par Luttera dsihwofchanu un par tahs skaidrakas tizzibas ispleschanu muhsu mallâs farakstih, jauneem kristigeem laudim wissuwairak par labbu, fa tee jo labbaki sawâ tizzibâ tiktu dibbinati, kad pee pirmas deewa-galda mahzibas eet. Nihgas zeeniga basnizas-teefa arr' Latweefcheem scho plaschaku mahzibu gribbeja sagahdaht; tapehz wehleja, Tihla kunga grahmatu Latweefchu walloodâ pahrtaisiht, fo Peetera-basnizas jaunakajs mahzitajs Bergmann usnehme, un pehz isdrikkeschanas sawadu naudu noschlihre. Ta Latweefchu grahmata 1831mâ gaddâ tikke gattawa, bet drihs pawissam bij isdallita, un nu ohtureisi irr drikketa. Kam patiks to lassih, tas sawâ tizzibâ wairak tiks dibbinahs; jo tur redsehs, fâ Lutteram pasaulê klahjees, fâ winna skaidraka mahziba zehlehs un ar Deewa paligu auge un isplehtehs, fâ tumfibas-behrneem ne isdewahs to nihzinaht, kaut gan gribbeja, un fâ arr muhsu pilssehtâ un semmê ta skaidraka tizziba irr sahlfusees un wairumâ gahjusti. To redsedams, kristigs zilweks sawam debbesu-tehwam no firds pateiks par winna wahrdu gaischumu, fo winsch pasaulê dewis un ar jaunu spohschumu likke atspihdeht, kad tas no zilwekeem leeki bij aptumschohts. Bet kad, to grahmatu lassoh, daschas weetinas woi zitti wahrdi wehl patumschi un tuhliht saprohtami ne liktohs, tad gan zeenigi mahzitaji un sfohlmeisteri, par to luhgti, saweem draudses-behrneem labprah tohs isfkaidrohs, lai skaidra sinna wairak plestohs kristigâ draudsê.— Scho Luttera grahmatinu dabbu pirkt pee wisseem Nihgas grahmatu-kohpmanneem un grahmatu-fehjeju bohdes, eeseetu gabbalu par 50 kap. sudr. n. Schi naudina dascham leelaka tehreschana islikfees; bet tâ gan wairs ne dohmahs, kad wehrâ nemm, fa to naudu ne par weltu isdohs, bet skaidrakas atsishschanas augtus tê warrehs zerreht, un kad sinna, fa ta patti nauda, kas par scho grahmatu eenahs, irr nowehleta tahdam mihligam paligam, ar fo ta Apustula Zehkaba wahrds tohp padarrihts, fo tas sawâ grahmata 1. nod. 27. weet. irr sazjijis: "Schlihta un ne-avgahnita kalposchana preeksch Deewa un ta Zehwa irr schi, bahrinus un atraitnes eefsch winnu behdahm apmekleht (ieb teem palihdseht)."

— e —

Pahr tehwu tehwu gudribahm.

2ta gudriba.

Mirronu garreem labs prahts effoh, pee dsihweem zilwekeem

Oktobera mehneft wakkarinu turreht.

Oktobera mehneft gaddijahs, fa weens tehws ar sawu dehlu brauze fehrst pee

tablu dshwodameem raddeem. Bet ar weenas deenas braukumu ne warreja eefneegt, tapeh; eebrauze kahdâ fweſchâ fehtâ, zerredami nakts kohrteli isluhgtees. Bet raug! kahdu ehrmu wiini tur reds: namma un istabas durwis wiffas wakkâ un galds ar ehdeenu apkrauts Sainneekam un wiffeem mahjas - laudim rungas bija rohka; tee stahweja ap galdu un rungas zilladami kleebe: "ehdeet! ehdeet, wezzee! un eita drihs prohjam!" bet tur ne kahds wezzajs ne bija redsams. Pehdigi tee ar rungahm sifdami un us durrim itt kâ muschas dshdami dsinne laukâ un tad wiffas durris atkal aistaisija. Tê muhsu fweſchineeki ne gribbeja palikt un brauze prohjam, zittur few kohrteli mekleht. Zekkâ effoht, dehls usrunnaja tehwu: "fakk" jel, tehriht mihtajs, kas tas tahds eeraddums schinni widdû? — "Dehls mihtajs," tâ atbildeja tehws, "pateiji jel no firds schehligam Debbestehwam, kas man tik dauds fwehtija, ka tew pee fkohtlas warreju turreht; tur tu dabbuji gudribu, kas rahda us Deewa zekkeem un pawadda us muhschigu labklahſchanu. Bet pee scheem noschehlojameem lautineem tas tâ naw bijis. Schis eeraddums irr zehlees no wezz - wezzeem laiſkeem; kad Kristus ſkaidrs gaischums schinni semmê wehl ne bij' atspihdejis, tad muhsu tehwi dsikkâ tumſibâ un nahwes - ehnâ wehl sehdedami schahdus mahaus isdohmaja. Tee zehle daschadus fwehtkus un fwehtas deenas, kurrâs ne tam ihstam Deewam, bet teem mehmeem elka - deeweem kalpoja. Semlika - mehnesi winneem augstaki fwehtki bija, kas 4 nedetas pastahweja. Tad apmeeloja mirronu dwehſeles. Arri nesse ehdeenu un dahwanas us kappeem, laiſkam jau tizzedami dwehſeles nemirſtibu, bet kâ jau allodamâ un tumſchâ prahtâ. Mirronam tee dewe lihds fahrkâ daschadas leetas, ar ko eefahkt to zittu dshwi. Arri schis eeraddums, Deewam schehl, pee laudim wehl naw beidſees; kautgan ſkaidra deenas gaisma wifs pahr pafauli jau atspihdejusi. Wehl atrohдахs tahdi, kas kuhtri ſawâs firdis Jesus mahzibas usnemt. "Tee fakka, ka tee Deewu pasihst, bet ar darbeem tee wiinu aisleeds." (Tit. 1, 16.) Wehl irr, kas ſaweem mirroneem naudu, ſuffekli un perramu ſohtu dohd lihds fahrkâ, ne apzerredami, ka "mehs neneeka ne effam eenessuschy pafaulê, tad irr ſinnams, ka mehſ arri neneeka ne warram isnest." (1. Tim. 6, 7.) — Lihſſcha Zohms, muhsu kaiminſch, kas 3 gaddus tanni widdû dshwojis, stahsta, ka weens ſainneeks ap tahdu laiſku, gribbedams tohs garrus meeloht, labbi barrotu wepru, 3 aitas un 6 ſohſis nokahwis, un tâ labbu meelastu ſataiſijis, wakkarâ wiſſu eenesse klehti. Bet weens saldats, kas ne tahk kohrteli bija, to nomannijis, nakci eelihde klehti un, paehdees ſtipri un kabatus arri peebahſis, dewahs ſteppeni prohjam, itt kâ zittfahrt tee Bahbiloneru preesteri un fwehtitaji, kad no teem uppureem bija ehduſchi, kas elka - deewam Belam bija preekſchâ likti. Kâ tanni laiſkâ kehniſch dohmaja, ka elka - deews effoht ehdis, tâ arri ſchee apſtulboti lautini no rihta gauſchi preezajahs, ka tee garri wiinu meelastu ne bija ſmahdejuschy. — Apdohma, mans dehls, ka wiſſi ſchee laudis tumſchâ prahtâ ne mas ne apzerre, ka barriba tikkai meesai par usturru geld, un ko Deewa wahrdi fakka: "Tee wairs ne isſalks, un wairs ne istwihts." (Jahn. parahd. gr. 7, 16.). Tapeh; wiini tohti apgrehkojahs, kas Deewa wahrdeem ne tizzedami eedohma, ka mirruschu dwehſeles effoht barrojam. Mehſ lai ſawu firdi ar tahdeem paganisſkeem neekeem ne apgahnam, bet lai tohs

skaidrus Deewa wahrdus usnemman par muhsu kahju spihdeklī un par gaischunu us wisseem muhsu zelkeem. Jo ta naktis irr noht un ta skaidra deenas gaisma atspihdejusi, kas muhsu firdis eepreeze un wadda us muhschigu labklahschanu.“

Kristigi brahti un mahsas! peenemmeet scho pamahzischanu un eemahzajt fa-weem behrneem pee laika tohs Deewa zelkus, lai staiga, kà gaismas behrneem nahkajs, "ne neindami dallibu pee teem neaugligeem tumfibas darbeem," "bet saprasdami, kursch effoht ta Kunga prahts.“ (Ewes. 5, 11. 17.) H. E.

18tas mihklas usmiina: Dsirfstele.

+ 19ta mihkla.

Kad redsi, kà tew sawās mahjās
 Un wissās leetās labbi klahjās,
 Eā kà tew laime rohkā nahk,
 Tad tu, mans mihlais, ittin rekti
 Bes bailehm us man azzis metti,
 Mans tumschums tewi beedeht mahk.

Bet kad tu scheid ar behdahn kaugees,
 Un muhscham ne to labbu plaujees,
 Kas tawu firdi lezzina,
 Tad warri tu jo skaidri mattiht,
 Kà tewim lehti nahkajs, stattiht
 Eefsch manna wehsa dsikuma. B.

Sinna, jif naudas 24. Oktober-mehn. deenā 1833 eefsch Rihges maksaja par daschahm prezzehm.

Par	Maksaja:	Sudr. naudā.		Par	Maksaja:	Sudr. naudā.	
		Rb.	K.			Rb.	K.
1	pohru rudsu, 116 mahrzinus smaggu	1	50	1	pohdu (20 mahrzineem) wassu	5	—
—	meeschu, 100 mahrzin. smaggu	1	—	—	tabaka	—	90
—	kweeschu, 128 mahrzin. smaggu	1	75	—	stweesta	2	20
—	ausu	—	60	—	dselses	—	65
—	firnu	1	15	—	linnu, frohna	2	10
—	rupju rudsu = miltu	1	40	—	brakka	1	85
—	bihdeletu rudsu = miltu	1	60	—	kannepu	1	—
—	bihdeletu kweeschu = miltu	2	20	—	schichtu appinu	2	—
—	meeschu = putrainu	1	50	—	neschichtu jeb prezzes appinu	1	20
—	eefala	1	15	—	muzzu silku, eglu muzzā	6	50
—	linnu = sehklas	4	—	—	lasdu muzzā	6	75
—	kannepu = sehklas	1	—	—	smalkas fahls	4	—
1	wesumu seena, 30 pohdus smaggu	3	—	—	rupjas baltas fahls	4	25
barrotu wehrschu gallu, pa pohdu		1	—	—	wahiti brandwihna, pussdegga	13	50
				—	—	—	18
					—	—	18

Wreenu sudraba rubsi warreja dabhuht par 359½ fapeitkeem warra naudās.

17. ds 24. Oktober pee Rihges irr atnahkuschī 916 fuggi un aisbraukuschī 817.
 „ 16. Oktober pee Keepajas irr „ 175 „ „ „ 165.

Drihw drikkteht. No juhrmallas = gubbernementu augstas waldischanas pusses:
 Dr. C. E. Rapiersky.